

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

XIV* legislatura · tercer període · sèrie C · número 347

Comissió d'Estudi sobre el Racisme Institucional i Estructural

Sessió 7, divendres 17 de juny de 2022

Presidència de la I. Sra. Jessica González Herrera

TAULA DE CONTINGUT

Compareixença d'una representació de l'Associació per a la Defensa del Menor (Aprodeme) 357-00347/13	3
Compareixença de Daniela Ortiz, artista visual 357-00422/13	15

* Denominació que adopta la legislatura actual a partir del 4 de juny de 2021, en compliment de la Resolució 9/XIII del Parlament de Catalunya, aprovada pel Ple en la sessió 7, del 2 de juny de 2021 (BOPC 50/13, del 04.06.2021).

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya* (DSPC) reproduceix només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

Transcripció i correcció: CPSL
Imprès al Parlament

ISSN: 0213-7976 (general)
0213-7992 (sèrie C)
DL: B-3.468-1982

www.parlament.cat

Sessió 7 de la CERIE

La sessió de la Comissió d'Estudi sobre el Racisme Institucional i Estructural (CERIE) s'obre a les onze del matí i dotze minuts. Presideix Jessica González Herrera, acompanyada de la secretària, Najat Driouech Ben Moussa. Assisteix la Mesa la lletrada Clara Marsan Raventós.

Hi són presents Jordi Riba Colom, pel G. P. Socialistes i Units per Avançar; María Elisa García Fuster, pel G. P. de VOX en Catalunya, i Nogay Ndiaye i Mir, pel G. P. de la Candidatura d'Unitat Popular - Un Nou Cicle per Guanyar.

Assisteixen a aquesta sessió el president de l'Associació per a la Defensa del Menor (Aprodeme), Francisco Cárdenas Roperó, i l'artista visual Daniela Ortiz.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença d'una representació de l'Associació per a la Defensa del Menor (Aprodeme) davant la Comissió d'Estudi sobre el Racisme Institucional i Estructural a Catalunya (tram. 357-00347/13). Compareixença.

2. Compareixença de Daniela Ortiz, artista visual, davant la Comissió d'Estudi sobre el Racisme Institucional i Estructural (tram. 357-00422/13). Compareixença.

La presidenta

Bon dia. En primer lloc, perdoneu el retard per començar tard, que estava fent una altra substitució.

En tot cas, comencem demanant les substitucions per part dels grups parlamentaris. Si hi ha alguna substitució que s'hagi d'informar, ara és el moment. Endavant.

Jordi Riba Colom

Jo mateix, Jordi Riba, substitueixo el diputat Ferran Pedret.

La presidenta

Molt bé. (*Pausa.*) Em sembla que no hi ha cap altra substitució, de moment. Potser tenim un altre representant de la CUP més tard, però, en tot cas, per confirmar.

Dit això, comencem amb el primer punt d'aquesta sessió. Val a dir que sempre hem intentat tenir tres compareixents per cada monogràfic que hem tingut, dos representants d'entitats, col·lectius acadèmics, i algun representant o alguna representant també per part de la institució, per tal de posar la visió que es té sobre el tema en qüestió.

Aquesta sessió en concret ha estat una excepció a aquest paràmetre que hem parlat des de la Mesa i que s'ha establert normalment, per indisponibilitat, manca de disponibilitat, en aquest cas, de la secretària d'Infància i Joventut i de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Així doncs, ho farem excepcionalment, i la proposta serà –i ja us arribarà– que la DGAIA o la secretaria puguin comparèixer en la propera sessió que tindrem d'aquesta comissió, que serà al juliol.

Llavors, el tercer compareixent que havia de venir avui anirà a la sessió que tindrem al juliol i, d'alguna manera, es podran contrastar o es podrà donar resposta a qüestions també plantejades per les persones ponents que ens acompanyen avui.

Compareixença d'una representació de l'Associació per a la Defensa del Menor (Aprodeme)

357-00347/13

Dit això, comencem amb el primer punt de l'ordre del dia, que és la compareixença d'una representació de l'Associació per a la Defensa del Menor, Aprodeme, davant aquesta Comissió d'Estudi del Racisme Institucional i Estructural.

Convidem el senyor Francisco Cárdenas Roper, president d'Aprodeme, a passar a la taula. *(Pausa.)*

I, mentre arriba, també recordar que un dels aspectes del pla de treball aprovat per bastanta majoria en aquesta comissió parlava d'aspectes específics de com l'Administració pública, d'alguna manera, perpetua aquest racisme institucional i que per això estem aquí. I avui és el cas específic de l'atenció..., no només de l'atenció a menors, sinó de tot el tema de les custòdies en la infància, que aquest és el tema que ens ocupa avui.

Moltes gràcies, senyor Francisco, per venir aquí i per haver fet els canvis en l'agenda per garantir la seva presència. Tindrà un espai de quinze minuts per a la seva intervenció. Endavant.

Francisco Cárdenas Roper (president de l'Associació per a la Defensa del Menor, Aprodeme)

(L'orador comença a parlar sense fer ús del micròfon, motiu pel qual no n'han quedat enregistrats els primers mots.) ...una sèrie de reflexions i de propostes que fem des de l'Associació per a la Defensa del Menor, Aprodeme.

(L'exposició de l'orador és acompanyada d'una projecció de xarts, els quals poden ésser consultats a l'expedient de la comissió.)

És una associació que neix l'any 2009, que en aquests moments té prop de 1.500 socis a tot Espanya, la meitat a Catalunya. Som famílies de tot tipus, però que tenim una cosa en comú, i és que no ens sentim respectats per l'Administració encarregada de la protecció del menor. Som famílies que no maltracten els seus fills i que es queden sense els seus fills. Som famílies que veuen que la solució, moltes vegades, és trencar la família. I davant de tot això, doncs, ens reunim, ens ajudem i fem propostes per analitzar i millorar aquest sistema.

El sistema de protecció de la infància pensem que necessita una profunda renovació, perquè es sustenta en lleis, reglaments que no garanteixen els drets més fonamentals. Massa vegades el que es fa és que s'intenta evitar un dany i el que es fa és generar-ne un altre més gran encara. Pensem que és un sistema que viola principis tan fonamentals com la separació de poders, el dret de defensa efectiva, etcètera. I, evidentment, un sistema deficient, amb greus deficiències, farà més mal als més febles; siguin febles per manca de recursos econòmics, per pertànyer a ètnies determinades, per tenir una religió determinada, per tenir una cultura diferent, etcètera.

Aprodeme rep diàriament infinitat de queixes. Estem rebent al voltant de cent - cent cinquanta queixes, reclamacions, demandes d'assessorament al mes per diferents mitjans de comunicació que tenim.

Quedi clar des del principi que no estem parlant de situacions extremes, no estem parlant de situacions en les que la vida del nen està en perill i, per tant, s'ha d'intervenir urgentíssimament, perquè per desgràcia aquestes situacions es donen i ho veiem de vegades en els mitjans, no? Hi han vegades que o treus el nen de la família o el maten, diguéssim. No estem parlant d'aquest tipus de situacions, que, per sort, són la immensa minoria dels expedients que té l'Administració oberts. Parlem dels grisos, parlem d'infinitat de casos, de moltíssims casos on, d'entrada, no hi ha un maltractament d'aquest tipus en el menor, diguéssim.

El nostre sistema és un sistema que sap molt bé intervenir, té els mecanismes, els protocols i els reglaments per intervenir: per enviar els Mossos a l'escola, agafar el nen, emportar-se'l; mentrestant, als pares se'ls ha citat a una dependència de la DGAIÀ, a l'avinguda Paral·lel, per exemple, i els estan explicant això. O sigui, tot això, el sistema ho sap fer molt bé quan considera que ho ha de fer. Però pensem que és un sistema que no treballa tan bé, que no sap ajudar, que no sap, quan una família es troba en dificultats –les que siguin–, donar els recursos per no haver d'arribar a una situació com aquesta.

El que no pot ser és que les lleis –la lògica– s'interpretin a voluntat de qui governa en aquest moment. Per exemple, es considera lògic que uns pares que trafiquen

amb droga, que es dediquen a la prostitució, doncs estan generant un entorn perniciosos per al nen i, per tant, s'ha d'actuar. En canvi, si els pares aquests trafiquen amb influències, prevariquen, malversen diners d'altres, milions d'euros, etcètera, doncs no.

En aquests moments, els professionals del sistema de protecció tenen tot el poder –el poder– per decidir el que és bo i el que no és bo. Aquest és el model que pensem que s'ha de repensar i canviar.

En aquests moments les prioritats estan invertides. Tothom estem d'acord que lo primer és que el nen estigui amb la família biològica; si no pot ser, amb la família extensa; si no, amb una família aliena, d'acollida, i per últim en un centre.

Bé, aquí teniu dades del *Boletín Estadístico de...*, és que la lletra és molt petita i no ho veig. De l'Observatori de la Infància, que diu que el vint-i-cinc per cent dels nens que estan en institucions, en centres..., és a Catalunya. A Catalunya tenim el vint-i-cinc per cent –es veu allà?– dels nens en centres.

No hauria de ser –ho pregunto– un objectiu del sistema tenir cada vegada menys centres, per exemple? Si diem que és l'última opció, no hauria de ser un objectiu dir «l'any que ve tancarem un centre», «dintre de deu anys tancarem no sé quants centres», «dintre de...», si ens creiem que aquesta és l'última opció, quan ja no hi ha una altra solució, diguéssim.

Sabem que, històricament, les grans ideologies han segregat per motius racials, han establert pautes de convivència, han classificat les persones en legals i il·legals i han creat tota una parafernàlia legislativa, normativa, administrativa per perseguir aquestes diferències. La pregunta seria: es segueix, en aquests moments, amb aquest tipus d'actitud de fons?

Bé, aquí tenim algunes dades tretes d'estudis d'experts en aquest món. De l'examen de les dades sociològiques es desprèn, per exemple, que als expedients de protecció de menors la presència de famílies amb pocs recursos –pocs recursos–, amb baix nivell cultural, és propera al cent per cent –no arriba al cent per cent, però és propera al cent per cent.

D'un estudi fet sobre dades estadístiques –en aquest cas, estudiant les famílies d'origen gitano–, per intentar respondre a una pregunta, i és si aquestes famílies tenen..., si l'Administració tutela més nens d'origen gitano que nens que no ho són. Bé, s'ha fet una anàlisi, una anàlisi sobre els cognoms; s'han agafat un quants cognoms dels expedients administratius i s'han classificat segons siguin cognoms d'origen gitano o molt freqüents entre ells; altres cognoms freqüents, diguéssim –doncs, García, Fernández, Rodríguez, aquests tipus de cognoms més freqüents–, i altres cognoms que l'autor de l'estudi classifica de «nobles», són cognoms que tots ens podríem imaginar també.

Bé, analitzant els expedients administratius es demostra que la freqüència d'expedients que hi ha oberts..., doncs aquí la teniu: és més de deu vegades més gran quan es tracta de cognoms gitanos –deu vegades més grans! I, quan es tracta de nens tutelats, o sigui que ja arriba al final del procés i es retira la tutela als pares, estem parlant també de prop de deu vegades més.

Estem davant d'una realitat molt més comuna del que sembla, eh? Tot això, com que els hi he deixat la presentació aquesta i un parell de documents on està desenvolupat amb més detall, doncs no ho llegiré, perquè és llarg. Però això són queixes, són comentaris recurrents que ens arriben a l'associació: «Els tècnics interpreten qualsevol fet segons la seva conveniència, sempre en contra nostra.» Es denuncia l'abús de poder; la superioritat de l'Administració, que no contrasta informacions; no es valora la situació de la família actual –això és molt freqüent en els expedients: que el mateix capítol estigui repetit fins a quatre o cinc vegades, perquè ve d'una anàlisi que va fer d'aquesta família fa deu anys, potser, d'una realitat que en aquest moment potser està superada. O tenim una administració de menors que genera por. En aquests moments, nosaltres rebem moltes consultes que diuen: «Vull anar a serveis socials. M'han trucat de l'EAIA per a una reunió. Hi vaig o no hi vaig?»

I ens pregunten si hi van o no hi van perquè tenen por, perquè diuen: «És queestic llegint coses al Facebook, al Twitter, a la web vostra, no sé què, i em diuen que em retiraran els nens, que em trauran els nens. I jo he demanat ajuda perquè tinc un problema...» –el que sigui. Aquesta és l'Administració que en aquests moments tenim en bona part.

Aquesta frase em sembla que sintetitza moltes coses, està extreta d'una publicació, d'un llibre d'un treballador social, una persona que està a peu de carrer treballant amb menors: «Un sistema que pretende juzgar cualidades para educar y dar carnés de buenos padres comienza situando como canon los valores de los especialistas, puede acabar discriminando a los individuos de acuerdo con tópicos sociales y encumbrando los prejuicios como criterio de valoración.»

Des del punt de vista econòmic, les famílies no entenem per què es prefereix gastar quatre mil euros, com a mínim, en un nen o una nena ingressada en un centre –això és el que costa al més–, en comptes de dedicar una part d'aquests diners a ajudar la família. A Catalunya, el vint per cent dels centres són públics; la resta, el vuitanta per cent, són centres privats –fundacions, etcètera.

Dic «quatre mil euros», però és molt més. Aquestes dades que estan aquí corresponen a unes determinades fundacions que treballen juntes, que acaben rebent diners de més de deu administracions –deu– diferents, i, al final, si sumem el que reben i ho dividim pels nens que tenen, doncs surten set mil, vuit mil, nou mil euros al mes per cada menor.

No es podria donar un altre destí a aquesta quantitat tan gran de diners? Estem parlant, en aquest cas, de nou o deu milions d'euros a l'any que reben només aquestes fundacions. Tot això són dades de la mateixa Administració, de la DGAIA, eh? Estan demanades a la DGAIA i a la Generalitat, a tots els departaments; per tant, són dades públiques.

Ens queixem de que les decisions no es poden qüestionar. Hi ha una *coletilla* que surt en els informes que és tremenda, que és: «La família no col·labora.» Quan la família vagi a la reunió amb un advocat, preguntí, demani còpia de l'expedient, demani que li deixin gravar les reunions, etcètera, doncs molt sovint el resultat és negatiu per a aquesta família. Buscar ajuda moltes vegades és ficar-se a la boca del llop, no? perquè moltes vegades la reacció de l'Administració és desmesurada. En comptes de minimitzar els problemes, d'anar amb una actitud de fons d'ajudar, es va a una actitud del que deia abans, d'intervenir.

Una situació molt freqüent, per exemple, que veiem a diari és la de dones, mares, víctimes de violència de gènere que, per si de cas, els hi retiren també els nens –per si de cas. I ningú ha obert cap expedient d'aquest nen, i ningú ha demostrat que estigui en perill del que sigui, però per si de cas és una situació poc clara, doncs bé, mentre aclarim de què va el tema... El que no podem fer és anticipar-nos a situacions de les que només es tenen sospites, indicis, trucades anònimes. Tot això serveix, perquè estem en el món de l'Administració, i això els tècnics ho poden fer servir si ho consideren oportú.

Els demano que llegeixin després, si volen, aquest testimoni. És un dels centenars de testimonis que podria aportar, però que ho resumeix molt bé. És una dona que ha estat tutelada; ara ja és major d'edat, té fills, però té germans encara tutelats, i ho explica molt bé: «La meva família tenia problemes, ho reconec; els meus pares s'equivocaven, però la reacció de l'Administració, en comptes d'ajudar-nos a sortir de tot això, encara ens va enfonsar més.»

Tenim un sistema que des de molts àmbits s'ha definit com a kafkià. Els pares són culpables fins que es demostrí que és el contrari. Jo pensava que en aquest país la càrrega de la prova la tenia qui estava acusant l'altre, no?: «que tu ets alcohòlic, ets drogoaddicte, et dediques a no sé què». I no, ara els pares han de demostrar –i això ho veiem a diari en els plans de treball que fa l'Administració– que són bons pares, diguéssim.

I en el rerefons de tot això hi han situacions com aquestes: l'Administració retira un menor d'una família –hi insisteixo, l'Administració–, el posa, per exemple, en un centre; la família, si vol recuperar aquest menor, ha d'anar al jutjat, ha d'anar a un jutge que intervindrà per primera vegada –fins aquest moment no ha intervingut cap jutge–; el jutge aquest agafarà la seva agenda, donarà cita per al judici dintre de sis, vuit, nou mesos, depèn del jutjat. Mentrestant, el nen està separat de la família. Arribarà el dia del judici, l'Administració presentarà dotzenes d'informes de lo bé que està el nen ara, de l'evolució que està fent i de lo malament que estava abans, i el jutge, que no és un jutge expert en menors, es trobarà una administració i una família al davant, amb tota la presumpció de veracitat que té l'Administració en l'àmbit civil, que no és un àmbit per pledejar davant de l'Administració, diguéssim, i en molts casos –i en tenim exemples– arribarà algun moment de tot el procés judicial –estem a primera instància encara, després vindrà l'Audiència si la sentència es recorre, etcètera–..., i passarà que dintre de quatre, cinc, deu anys, algun tribunal, sigui a Estrasburg, sigui el Constitucional, el Suprem, el que sigui, dirà: «L'Administració es va equivocar, sí. Vostè, família, té raó. Però com que el nen ja porta tant de temps amb aquesta família i hi està integrat, ara el que no podem fer és tornar-lo a arrencar.» Això és kafkià –és kafkià, eh? (*Veus de fons.*) Un minut? Ui!

Bé, en definitiva, el desemparament l'ha de determinar un jutge, igual que passa en altres àmbits, que funciona perfectament, i es podria plantejar. (*Se sent un telèfon mòbil.*)

Bé, passo això... Propostes. Anar cap a un sistema garantista, un sistema on el jutge..., quan hi ha una situació de risc de desemparament, els tècnics el que han de fer és la proposta de desemparament, si consideren que aquesta és la solució, proposta de retirada, però qui ha de decidir, qui ha de prendre la decisió, perquè és el que està preparat i li hem donat nosaltres, en la nostra societat, el poder per fer-ho, és un jutge. Perquè jo, davant d'un jutge, em puc defensar. Si algú m'ha de retirar el meu fill –la meva filla, en aquest cas– jo prefereixo que sigui un jutge, no un tècnic de l'Administració davant del qual no tinc la capacitat de defensa.

Si això fos així, potser introduiríem en la nostra Administració la mediació. La mediació és alguna cosa, quelcom que està en aquests moments molt estès en altres àmbits, i el jutge moltes vegades envia els litigants a mediació. En l'àmbit de menors mai hi ha hagut cap solució per mediació –mai. Estic parlant de mediació amb una persona equidistant de les dos parts, evidentment, eh? No s'ha portat mai una mesura d'oposició a mesures de desemparament a mediació.

«Els menors i adolescents no necessiten protecció, el que necessiten és ajuda.» (*Se sent un telèfon mòbil.*) Aquesta frase, que subscriu nosaltres totalment, la deien l'altre dia en un congrés, aquí al Col·legi d'Advocats de Barcelona, experts en el tema. Jo l'he sentit moltíssimes vegades. No necessitem protegir, el que necessitem és ajudar. Els adolescents, sobretot, i també els menors necessiten ajuda. Aquest excés de paternalisme de que els adults ja sabem el que necessiten, el que és bo per a ells i per a la família –ja ho sabem tot, perquè projectem el nostre model–, això no té..., no té cap sentit.

Estem davant d'un sistema que està fora de control. Ara us diuen que tot ho fan bé, altres diem que moltes coses es fan malament. Qui té raó? Com ho sabem, això? Ho sabríem si hi haguessin indicadors. La DGAIA publica un butlletí mensual amb dades, però són dades de quants nens hi ha en un centre i poc més. No hi han dades, per exemple, com les que mostren aquests estudis: un trenta-dos per cent de les baixes en els centres de menors són per majoria d'edat, arriben als divuit i fora; un onze per cent, perquè retornen a casa seva –que seria l'objectiu, diguéssim. Bé, doncs, l'èxit, si això és un indicador d'èxit, és de l'onze per cent. Hi ha un cinquanta per cent que no sabem què passa.

Un altre estudi que tenim al costat, fet en part per la mateixa DGAIA fa temps, diu que el quaranta-tres per cent deixen el centre perquè s'escapen; escapoliments de

llarga durada: no s'escapen un parell de dies i tornen, desapareixen uns mesos i es donen de baixa. Bé, si tinguéssim indicadors d'aquest tipus potser podríem avançar.

Bé, com que no tinc més temps i hi han moltes coses, aquí teniu dos pàgines web on teniu tots aquests testimonis, reflexions, propostes, i també els hi he deixat aquests dos documents d'anàlisi i propostes per millorar el sistema, i un document fet recollint propostes de jutges, experts, advocats, psicòlegs, psiquiatres; no l'associació, diguéssim, eh?, no ho diem els afectats, ho diuen professionals que demostren que el sistema està fracassant. Aquesta paraula, «el sistema fracassa», surt en sentències judicials contra la DGAIA, per exemple; surt en moltes reflexions.

Les reformes legislatives que s'han fet fins ara –fa poc es va fer una altra reforma de la llei de protecció del menor– han aportat coses molt interessants, per descomptat, però no van a l'essència del problema, que és: necessitem que una administració que té tantíssim poder –tantíssim poder– com la de menors, tingui control, tingui mecanismes de control, tingui un jutge que des del primer moment –no al cap d'un any, des del primer moment– decideixi. Quan una part del nostre Estat té tant de poder ha de tenir moltíssim control. La policia, els Mossos tenen un poder brutal: porten una pistola aquí, que la treuen ara i ens maten a tots, si volen; això és un poder brutal. Per què no passa això? Perquè hi ha uns mecanismes de control molt importants i molt clars, no? L'Administració de menors, no. És una administració que, com deia al principi, és omnipotent.

Per tant, jo els hi demano que afrontin el repte d'entrar en la reflexió d'aquest model, perquè hi han milers i milers de famílies darrere de tot el que joestic dient ara.

Bé, gràcies. I ho sento.

La presidenta

Gràcies, Francisco. Gràcies per la capacitat de síntesi; a més, sabent que és un tema molt ampli, que en podríem estar parlant molt més. Després tindrà deu minuts per respondre a les qüestions que, de fet, ara mateix els grups parlamentaris plantejaran per espai de tres minuts.

Comencem pel Grup del Partit Socialistes i Units per Avançar. Diputat Jordi Riba, endavant.

Jordi Riba Colom

Moltes gràcies, presidenta. Molt breument. En primer lloc, agrair la compareixença i l'explicació que ens ha donat i només dues qüestions.

Una, si ens pot donar alguna informació o llum, diguem-ne, *arrojar un poco de luz*, sobre quina és la situació o el mecanisme de funcionament en altres països, des del punt de vista d'aquesta Administració, referent, diguem-ne, a la tutela dels menors.

I, segona, si podria aprofundir una miqueta més en el tema que apuntava sobre el biaix racial en les intervencions de la DGAIA. És a dir, si el resultat de l'anàlisi conclou que hi ha un biaix en l'actuació de la pròpia Administració, si es pot deduir, diguem-ne, que hi ha una problemàtica afegida prèvia, diguem-ne, que també té un biaix social, des d'un punt de vista d'origen. En definitiva, si pot aprofundir una miqueta sobre..., una mica més d'informació sobre aquesta qüestió.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies, diputat, per la brevetat i ser tan concís. Ara seria el torn del Grup Parlamentari de VOX, per espai de tres minuts. Endavant.

María Elisa García Fuster

Gracias, señora presidente. Gracias, señor Cárdenas, por la exposición. Me han llamado la atención varias cosas y hay cosas con las que estoy de acuerdo y, obviamente, otras con las que no.

Ha dicho usted que el veinticinco por ciento de los niños tutelados en toda España están en Cataluña, en centros. ¿Cree usted que la mayoría son ilegales? Esto es lo primero.

Lo segundo es: usted ha dicho, ha hecho un alegato contra la diferenciación entre legal e ilegal. No obstante, hemos recibido diversas denuncias de los agentes sociales en los que apuntan a cómo niños catalanes en estado de desamparo o violencia *real*, habiendo alertado los servicios sociales a la DGAIA, han sido archivados por falta de recursos de este organismo, llegando muchas veces a terribles consecuencias que acabamos viendo en la prensa.

Y no es que esté defendiendo a la DGAIA, ¿eh? –todo lo contrario–, pero creo que lo que se hace es invertir los recursos no en niños catalanes, sino en inmigración ilegal. Porque, tras escucharle, me parece que estará de acuerdo conmigo en que los niños donde mejor están es con sus familias. Separar a un menor de su familia debería ser siempre el último recurso, y nosotros de verdad lo creemos así, y de hecho lo decimos constantemente. Los menores extranjeros no acompañados donde mejor deben estar es con sus familias, en sus países de origen.

Y con respecto a los servicios sociales, estamos de acuerdo, por supuesto, que lo que deberían hacer es invertir en familia, no invertir en retirar a los niños de sus familias; invertir en esas familias vulnerables en las que los niños están en mala situación no por maltrato, sino por falta de recursos, y no retirárselos, que es lo que estamos viendo que pasa en muchas ocasiones.

Y por supuesto que se necesitan más medios de control, empezando por los centros de menores concertados por la Generalitat de Cataluña, no licitados, que se dan a dedo, y en los que se está lucrando mucha gente. Y quería saber también, por supuesto, su opinión al respecto de esto.

Muchas gracias.

La presidenta

A continuació..., bé, hem anunciat al principi que la diputada Nogay Ndiaye substituiria la diputada Basha Changue. Per espai de tres minuts, diputada, endavant.

Nogay Ndiaye i Mir

Moltes gràcies, presidenta. Bé, m'agradaria començar fent una petita reflexió. S'ha fet referència..., una de les preguntes ha anat directament relacionada amb la legalitat o il·legalitat dels menors, i hem de recordar que les persones no són legals o il·legals; és a dir, tota persona té dret a existir i, per tant, aquesta il·legalitat no existeix, i, per tant, hauríem de parlar amb els termes adequats. Podem parlar de «persones en situació administrativa irregular», perquè, segons l'Administració d'aquest país, no compleixen amb els requisits administratius que els hi atorga aquesta targeta de residència, però en cap cas i sota cap concepte hem de parlar de «persones o menors legals o il·legals».

Llavors, referent a les qüestions que vostè plantejava, agraeixo la seva compareixença i agraeixo les seves explicacions, perquè, efectivament, ha fet una radiografia, una diagnosi de la situació actual dels menors i de com la DGAIA actua en aquesta vulneració de drets de les menors d'aquest país, estiguin o no estiguin en situació administrativa regular. I, d'altra banda, aprofito també per fer referència..., estic convençuda de que vostè ho respondrà després, però el percentatge de jovent en situació administrativa irregular suposa un tant per cent minoritari, mínim, en el conjunt de menors tutelades de la Generalitat de Catalunya.

Vostè ha fet algunes reflexions, no? sobre la situació de les menors i quin seria el cas d'èxit, l'objectiu final d'aquesta tutela, que seria el retorn a les famílies, i és evident que aquest cas d'èxit no existeix, no? Ens trobem que en diferents àmbits i en diferents casos de la nostra societat..., per exemple, davant d'una separació, no? d'un divorci que es duu a terme de manera no amistosa, el poder judicial sempre estipula o sempre posa sobre la taula o posa, al costat de la balança que més pesa,

l'estabilitat, la seguretat i la situació del o la menor, garantint les millors condicions per a aquesta.

I, com vostè ha dit, no? la DGAIA això no ho fa i sovint el que ens trobem és que arranquen de les famílies que estan en situació de vulnerabilitat..., famílies vulnerabilitzades que, en comptes de garantir les necessitats de les que són demandants, decideixen arrencar aquests infants en detriment del benestar d'aquests menors, perquè si en altres instàncies el poder judicial estipula que el millor lloc per als infants és continuar al costat de les famílies i garantir que es continuïn amb les mateixes condicions de vida, aquest arrencament no va en benefici d'aquestes menors i, per tant, és un perjudici.

No sé si se m'acaba el temps...

La presidenta

Sí, s'ha acabat el temps, efectivament.

Nogay Ndiaye i Mir

...ara acabo, presidenta.

I precisament..., acabo amb el tema del cas d'èxit que vostè parlava. L'objectiu últim sempre és retornar amb aquestes famílies, i això sovint no passa. En la majoria dels casos no passa i sovint ha de passar per instàncies judicials, altes instàncies, passar per un procés de més de cinc, sis, set o deu anys per a què això s'acabi produint.

I m'agradaria acabar fent referència a un últim aspecte. La majoria de menors tutelats per la Generalitat acaben sense..., o sigui, resultant, no?, unes conseqüències que comporten un greuge comparatiu amb la resta de menors. No aconsegueixen tenir l'accés o el mateix nivell d'accés a les oportunitats laborals, oportunitats d'estudi, perquè no oblidem que aquests menors tutelats quan compleixen els divuit anys, siguin o no catalans, surten del centre...

La presidenta

Diputada, hauria d'anar acabant.

Nogay Ndiaye i Mir

...-ja acabo- i no poden continuar amb els seus estudis, s'han d'espavilar per accedir a la «vivenda» i sovint no poden compaginar feina i estudis, i això els impedeix poder pujar en aquest ascensor social que els trauria d'aquesta situació de vulnerabilitat.

Gràcies.

La presidenta

A continuació, la diputada Ndiaye, que està substituint a la vegada la presidenta..., perdó, la vicepresidenta. Farem una substitució momentània per tal de donar-me la paraula a mi mateixa.

(Pausa llarga.)

La vicepresidenta

D'acord. Doncs ara que hem fet aquest canvi de la vicepresidenta Basha Changue, té la paraula, en nom d'En Comú Podem, la diputada Jessica González.

Jessica González Herrera

Gràcies. Gràcies al senyor Francisco per la seva exposició. És un tema que podríem estar hores parlant, és un tema inacabable, és un tema que s'ha estudiat i, malgrat això, és un tema en el qual, malgrat que s'han fet propostes específiques, sembla que no avancem. Tenim diverses sentències, tenim no poques sentències que aporten detalls que desclassifiquen, o desqualifiquen –perdó, seria més adient– el procediment utilitzat pel sistema de protecció a la infància, per valorar, per justificar, per realitzar les retirades de custòdia d'un menor, i són pràctiques, no?, poc clares, poc rigoroses dels serveis de protecció a la infància.

Estem segures també de que són casos minoritaris, però és evident que existeixen, i el fet de que siguin minoritaris no vol dir que no s'hagi d'anar fins al punt, no?... Perquè, de fet, del que sí que tenim evidències és que el sistema no està fent re per evitar que això succeeixi.

Llavors, davant d'això, i tenint en compte que des d'aquesta comissió entenem el racisme com a estructura, ens agradaria saber què penseu vosaltres, des d'Aprodeme, de quina pot ser la raó precisament per a aquestes xifres que vostè deia, no? –nens, nenes gitanes, nens, nenes de famílies migrades, de famílies no blanques, amb uns percentatges superiors–, quan a vegades estem parlant de situacions..., i s'escuda en el tema de les males paternitats o maternitats, quan a vegades no hi ha indicadors clars que ens ajudin a controlar que això passa. Quina pot ser la intenció darrere aquest biaix?

En segon lloc, pot elaborar una miqueta més la proposta que vostè feia sobre el tema de la mediació? Hi ha casos en els que s'hagi aplicat –perquè aquí potser m'he perdut una mica– i sigui d'èxit i la valoreu bé? O no s'aplica en absolut? Pot ser una eina preventiva? Sobre la mediació en concret ens agradaria poder-ne parlar.

Reiterar la feina que feu des d'Aprodeme, i reiterar l'agraïment per estar aquí en aquesta comissió a dia d'avui.

Gràcies.

La vicepresidenta

Gràcies, diputada. Bé, doncs ara, en nom del Grup d'Esquerra Republicana, té la paraula la diputada Najat...

Najat Driouech Ben Moussa

Driouech.

La vicepresidenta

Driouech.

Najat Driouech Ben Moussa

Bé, bon dia. Gràcies, presidenta. En primer lloc, jo també em sumo als agraïments del senyor Cárdenas. Crec que ens coneixem, ens coneixem bé. Hem parlat llarga i extensament en l'anterior legislatura, jo com a presidenta d'Infància i vostè també defensant, diguem-ne, el posicionament i la lluita de l'entitat que avui representa.

A nosaltres, en aquests pocs minuts, ens agradaria fer preguntes concretes, perquè moltes de les altres ja les han fet les companyes que m'han precedit. I una, per exemple, seria quins mecanismes creu vostè que hauríem d'establir per poder realment fer una defensa de garantia de drets del menor i, sobretot, quan hi ha clarament, com vostè ha explicat, una discriminació per origen, no? A mi m'ha colpit sentir que hi han cognoms que són nobles. En aquest punt, a mi m'agradaria llegir aquest informe i saber quin és el cognom noble i quin no ho és.

Després, l'altra pregunta que volem també fer..., vostè també ha situat una mica la manca, no?, diguem-ne, de formació, potser, o de coneixement de les professionals de l'àmbit social a l'hora d'atendre aquesta diversitat que representa el nostre país, i en clau d'infància és més evident. I li volem fer aquesta pregunta: quina formació haurien de tenir aquests professionals que estan en aquesta primera línia i que tenen aquesta diversitat al nostre país?

I una altra pregunta que també volem fer és... El tema de que les famílies tenen por, això..., és cert que nosaltres també, aquí, les que portem temes d'infància ens hem reunit amb moltes entitats, amb familiars, entitats que representen familiars, i sobretot famílies, dones, diguem-ne, d'origen migrant –i acabo, presidenta–, ens traslladen també aquesta preocupació que tenen: una por a l'Administració que jo crec que no hauria d'existir. Però sí que li trasllado la pregunta: què hauria de canviar des de part de l'Administració, des de la DGAIA, a part de lo que vostè ja ha

explicat, perquè aquestes famílies deixin de tenir aquesta por i veure, diguem-ne, com fer una col·laboració amb l'Administració, sempre pensant en el bé superior de l'infant.

Moltíssimes gràcies. Se m'acaba el temps, no?, presidenta?

La presidenta

Vint segons.

Najat Driouech Ben Moussa

D'acord, presidenta. Una altra i ja acabo.

Vostè ha parlat i ha situat una frase que surt sovint en els informes, que és: «La família no col·labora.» M'agradaria saber si vostès disposen de dades respecte a si aquesta frase surt en tots els informes o només en els informes de les famílies d'origen divers.

Gràcies.

La presidenta

Gràcies. Acabaríem..., ja que no tenim la presència de Junts per Catalunya, acabaríem aquest torn. I ara el senyor Francisco tindrà un espai de deu minuts per respondre a les qüestions plantejades. Endavant.

Francisco Cárdenas Roperó

Gràcies. Molt ràpidament, perquè hi ha molta cosa.

Respecte a la primera pregunta: com es fa en altres països? Justament ara, a Aprodeme, hem signat un conveni de col·laboració amb la Universitat de Grenoble. Tenim una estudiant que està fent la seva tesi doctoral..., però és justament això: està investigant en altres països com funciona el sistema per copiar-nos el que s'hagi de copiar, per aprendre, diguéssim. I ja n'hem detectat uns quants –França, Canadà, Xile– on, des del principi, el que intervé és un jutge –des del principi.

Això només no és suficient, s'han de donar més elements. En alguns casos, el sistema funciona..., aquest jutge té al costat un expert en educació social, diguéssim, i un expert psicòleg, de vegades és el jutge el que ho fa. Però hi han altres models on aquesta decisió segueix el mateix model que en la violència de gènere, per exemple, que no és el mossos que ha separat la parella que s'està barallant i n'ha portat un a la presó i l'altra a no sé què, sinó que això va davant d'un jutge i en menys de vint-i-quatre hores decideix.

O el que passa en la sostracció internacional de menors. Es va modificar la llei per dir: «En el cas d'una sostracció internacional, el jutge no pot esperar sis mesos, ho ha de dir en setanta-dues hores.» Això ho diu la llei. Bé, doncs es va modificar i funciona d'aquesta manera.

Per tant, sí que hi han referents, i jo crec que en el termini d'un parell de mesos els hi podré aportar un estudi on tot això estarà explicat, perquè sí que hi han models que funcionen amb uns altres criteris.

Em preguntava aquest biaix de dades i tal. Això, jo no ho puc respondre, perquè no tenim accés als expedients, nosaltres no tenim accés a les dades. Tenim accés al que ens diuen les famílies i ens aporten una còpia, però ja són expedients que estan molt avançats. Però no tenim suficient coneixement ni dades. Jo crec que això seria una bona pregunta a fer a la nova responsable de l'ICAA o a la directora de la DGAIA, no?

Respecte a la reflexió sobre les persones il·legals o no il·legals, nosaltres a Aprodeme mai preguntem ni la religió de la persona que truca, ni a qui vota, ni a quina ètnia pertany, ni el color de la seva pell, ni si té papers o no té papers. Jo crec que per respondre aquesta pregunta s'ha de fer des d'un cert posicionament, des d'un cert model de com ha de ser l'assistència a les persones que ho necessiten.

Des d'aquest model que ens posicionem nosaltres, pensem que no hi han persones legals o il·legals; això és una barbaritat. Hi han persones que fan actes il·legals,

això sí. Hi han persones que..., i ja hi han tota una sèrie de mecanismes per corregir tot això. Però nosaltres pensem que no hi han persones legals o il·legals, que hi han persones amb dificultats que necessiten ajuda i que tenim l'obligació de donar aquesta ajuda.

Tant de bo la solució fos: «No, mira, retorne amb la teva família, estigui on estigui, perquè ja hem arreglat el problema i hi pots tornar.» A mi m'agradaria posar-me per un moment en la pell de moltes d'aquestes persones, dels mateixos menors, per entendre que si han fet tot el que han fet, han fugit de casa seva, etcètera, no és per un caprici de buscar..., no és per una aventura d'adolescent, sinó perquè darrere hi ha unes situacions molt, molt dramàtiques, on el retorn immediat amb la família potser no és la solució immediata, cosa que no vol dir que s'hagi de treballar amb aquelles famílies allà, s'hagi d'ajudar, s'hagi d'intentar que no passi tot això, per descomptat, eh? A Aprodeme no hi han persones legals o il·legals, no entenem aquest concepte, no?

Hi havia una altra aportació, una altra pregunta sobre aquest èxit en el retorn, aquest percentatge del deu o l'onze per cent. És que inclús –inclús– si entenem que això és un èxit, seria molt qüestionable. Jo he sentit –està gravat– la directora de la DGAIA dir: «Jo prefereixo equivocar-me en algun cas..., un nen que el trec, el poso en un centre mentre investigo, s'està en aquest centre tres, quatre, sis mesos, i després, si no passa res, doncs el tornem a la família i tot arreglat. Jo prefereixo equivocar-me, que no que se m'escapi algun cas dramàtic.»

Un mes, per un nen, imagineu el que és, és una eternitat. Un adult encara suporta un mes tancat en un centre, diguéssim, però un nen, un mes? Pensem en nosaltres quan érem petits el mes d'agost, això era el paradís, era l'univers, no? Bé, tenir un nen en un centre ni que sigui un mes, no diguem sis mesos o un any, encara que després torni a casa, el mal ja està fet –o sigui, el mal ja està fet.

Per tant, en els documents aquests que els hi he passat, hi han dades del fracàs escolar d'aquests menors tutelats a què feia referència també –són dades oficials, diguéssim–, dades sobre l'accés al treball, etcètera, on es demostra que aquesta població té serioses dificultats en comparació amb una població que no ha estat tutelada.

La pregunta que em feien des d'En Comú Podem..., pensem que bona part del problema ve que no s'ajuda les famílies des del principi, que són famílies especialment vulnerables. La llei diu que per motius econòmics no es pot treure un nen –això ho diu– i l'Administració això ja ho ha après, tot i que encara hi ha expedients on diu que una de les causes és «precarietat econòmica» –això és un sinònim de «pobresa», diria jo–, o expressions d'aquest tipus. Però a ningú se li escapa que darrera de..., bona part de les dificultats de les famílies són per motivacions econòmiques; jo diria que el noranta i molt per cent.

El que passa, passa perquè el sistema ho permet. Jo no diria que tota la culpa és –no ho dic, vaja– de que els tècnics ho fan malament i que la DGAIA funciona molt malament i tal. No, el que passa, passa perquè pot passar, perquè la llei ho permet, perquè els reglaments ho permeten, perquè els protocols de l'Administració ho permeten. Per tant, tenim un sistema feble, que té forats, i és molt fàcil que si l'omplim d'aigua surti per qualsevol d'aquests forats, no?

L'estudi aquest dels cognoms, el teniu en aquest llibre –us el recomano–, es titula *Ideología y maltrato infantil*. Hi ha tota una sèrie de reflexions molt interessants.

Em preguntaven la formació que han de tenir els tècnics. Bé, doncs deu ser la que tenen ara, segurament; deu ser la que sigui. El que no deu ser és una formació que permeti fer afirmacions que no estan capacitats per fer. Per exemple, si una persona és alcohòlica, això ho diu un metge. Hi han maneres de saber-ho, no? Hi ha..., un metge forense ho diu. Si una persona té addicció al joc, diguéssim, això és una patologia que els psicòlegs i els psiquiatres defineixen. Això no ho poden diagnosticar, ni que sigui subtilment, els tècnics de l'Administració. No pot ser que en un informe digui: «S'ha vist la mare arribar a altes hores de la matinada i en un greu

i sembla –sembla– que en un estat alcohòlic», diguéssim. Això no pot ser. Això és un rumor. Si a aquesta persona l'estan acusant de que es dedica a prostitució i arriba a no sé què, doncs això s'ha de demostrar; això ho ha de demostrar..., jo què sé, d'alguna manera, no el tècnic. Si arriba drogada, això ho ha de dir un metge, no ho ha de dir... És cert que, moltes vegades, després, quan això els hi retreu, et diuen: «No, jo això no ho he dit. Jo he dit que sembla que tal», «que ens ho ha dit un veí», «que ho diuen...» Bé, aquest veí..., potser és que li té mania i jo què sé, no? O sigui, més que la formació, que els experts diran quina ha de ser, jo diria el rigor en les metodologies que s'han d'aplicar.

És molt trist cada vegada que em pregunten si vaig o no vaig a la reunió amb l'EAlA, la por. Imagineu que passés lo mateix amb el metge, no?, que la gent em truqués per dir: «Escolta, em fa mal la panxa. Vaig al metge o no? És que m'han dit que em mataran.» Seria terrible, no? No passa en cap altre sector de la nostra societat que la gent tingui por a un recurs, no?

La frase aquesta de «la família no col·labora» –vaig molt ràpid, però...–, jo no tinc dades per dir que es presenta d'una manera més freqüent en un tipus d'expedient que en altres; entre altres coses, perquè no classifiquem. Ho podríem fer, eh?, perquè és qüestió de posar-se i en tenim milers –ho podríem fer–, però no hem classificat els expedients per aquest tipus de criteris i, per tant, no puc respondre.

En definitiva, jo crec que hi ha una línia vermella, que és el maltractament al menor, a partir de la qual el sistema hauria d'actuar amb tota la seva contundència i potència, diguéssim, però una família que té dificultats no és una família que maltracta els seus fills. Una família que té models educatius qüestionables, que s'han de qüestionar, diguéssim, i s'han de respectar, no és una família que maltracta, no ha d'intervenir l'Administració en aquest sentit. Cadascú pot portar el tipus de vida que vol i si s'ha de qüestionar es qüestiona i es discuteix i el que sigui, però no s'intervé.

Que s'han de corregir els excessos? Per descomptat. Però sense posar en qüestió la capacitat parental. No pot ser que es posi sempre en qüestió la capacitat parental de la família. Hi ha d'haver una sèrie de principis, diguéssim. Un principi seria, per exemple, repensar el concepte d'«interès superior del menor». A tots, jo el primer, se'n omple la boca de dir «l'interès superior del menor». I això sempre surt, «l'interès superior del menor». Bé, l'interès superior del menor és el mateix que l'interès superior dels adults, de la seva família. No es pot dissociar l'interès de l'adult i l'interès del menor, és lo mateix. No pot ser que et diguin a l'Administració –i a mi m'ho han dit més d'una vegada–: «Nosaltres treballem amb menors. Tu ets un adult? Doncs espavila't. Els adults no és competència nostra, diguéssim.» Això no té cap sentit. L'interès superior del menor és l'interès de la seva família també.

S'han de respectar els usuaris. No pot ser..., hi ha un procés molt típic, que és: la primera vegada que una persona, una família, recorre als serveis socials, a l'assistent social, va a buscar ajuda. Per tant, va amb il·lusió, amb esperança de que l'ajudin, obre el seu cor, explica la seva vida. Potser explica que fa un any va tenir una discussió molt forta amb el seu home o amb la seva dona i tal, obre el seu cor, però sempre arriba un moment en què l'Administració comença a frustrar aquesta il·lusió, diguéssim, i acaben sent enemics; per una raó molt simple: perquè qui té el poder, qui decidirà ara sobre aquest nen si el trec o no el trec, soc jo, Administració. Per tant, soc el que fa les coses bé. Per tant, tu ets la família, ets la meva enemiga, perquè no fas les coses bé, diguéssim. I a partir d'aquest moment són enemics. I ja està –ja està– ja ens hem equivocat, no?

És necessari separar la psicologia, diguéssim –el món aquest de la formació que em demanàveu també–, de..., lo psicosocial, diguéssim, de la decisió de retirar o no un nen, d'immiscir-se en la vida de la família, diguéssim, fins a aquest nivell. Això s'ha de fer només quan s'ultrapassa una línia vermella, que seria l'única línia vermella a respectar, que és si hi ha maltractament. I això hi han maneres de saber-ho també. Si hi ha maltractament físic cap al menor, per descomptat, anem a «tope»; si

no, hem d'estar en un altre model diferent de protecció de la infància –mal dit «protecció», perquè, com dic, el que s'hauria de fer és ajudar.

I suposo que em deixo alguna cosa, però no hi ha més temps. De totes maneres, resto a la seva disposició per tractar això amb detall i el que faci falta.

La presidenta

Moltes gràcies per la compareixença. Efectivament, aquesta és una primera sessió de diverses que farem sobre aquest tema. Gràcies per la documentació. I si existeix més documentació que des d'Aprodeme considereu que aquesta comissió hauria de tenir en compte per a l'elaboració de les conclusions, quedem totalment obertes.

Gràcies per la feina que feu. Si teniu també suggeriments de preguntes, etcètera, que puguem fer a la DGAIA en la propera sessió, també estem a disposició vostra.

Moltíssimes gràcies. *(Veus de fons.)*

Amb aquesta última intervenció hauríem acabat el punt 1 de l'ordre del dia del dia d'avui. I us proposem, d'acord amb l'article 54.4 del Reglament del Parlament de Catalunya, una alteració de l'ordre del dia per incloure una votació de l'ampliació del pla de treball que ens vam enviar ahir. En aquest cas, concretament, per incloure dues compareixences específiques: la primera és de la DGAIA específicament. El pla de treball incloïa una compareixença de la Secretaria General d'Infància i Joventut, però ens sembla que pel tema que ens ocupa hauria de ser la DGAIA, específicament –no només la secretaria, sinó la DGAIA en concret–, qui vingués a comparèixer. I aquesta és la primera sol·licitud d'ampliació de l'ordre del dia.

I la segona compareixença que ens agradaria aprovar seria el Sindicat de Llogateres, per parlar, en la propera sessió, sobre, específicament, temes d'habitatge.

Podríem acordar... I pregunto a tots els grups parlamentaris si podríem acordar aquesta alteració per assentiment? *(Pausa.)* D'acord.

Llavors, queda aprovada per assentiment.

I ara sí, passàrem al segon punt de l'ordre del dia. Us demanaré una petita pausa. És la Daniela Ortiz, que és una persona que està especialitzada i que ha investigat i ha treballat, conjuntament amb diversos col·lectius, el tema de les custòdies i de les irregularitats que hi ha en la retirada d'aquestes custòdies amb motius racistes.

És una compareixença que serà virtual, amb la qual cosa us demanarem dos minuts per fer els ajustos tècnics i continuem.

Fem una pausa de dos, tres minuts i continuem amb la següent compareixent.

La sessió se suspèn a les dotze del migdia i vuit minuts i es reprèn a un quart d'una i dos minuts.

La presidenta

Continuem. Bon dia de nou.

Compareixença de Daniela Ortiz, artista visual

357-00422/13

Continuem amb el segon punt de l'ordre del dia; primer, comprovant que la Daniela Ortiz, que és la nostra compareixent..., ens escolta bé, ara mateix?

(Daniela Ortiz intervé mitjançant videoconferència.)

Daniela Ortiz (artista visual)

Sí.

La presidenta

Daniela, moltes gràcies per aquest esforç de matinar tant. Es supertemprano. Daniela está en Cuzco ahora mismo y hace este esfuerzo de poder hacer esta comparecencia, pero era importante poder tener su voz en esta primera sesión en que hablamos específicamente sobre Administración pública y, concretamente, sobre la

retirada de custodias de menores con indicios en cómo ese racismo institucional se manifiesta en este hecho concreto.

Daniela, tendrás ahora un espacio de quince minutos; cuando quede un minutito te avisamos por aquí, y luego los grupos parlamentarios plantearémos preguntas concretas. Bienvenida.

También aprovechamos –perdón– para dar la bienvenida al colectivo Madrecitas, que está acompañándonos aquí. Son Mel y Candela. Gracias por estar aquí hoy, y esperamos que algún día también vengáis a comparecer en esta comisión.

Ahora sí, Daniela, adelante, cuando quieras.

Daniela Ortiz

Bé; bon dia, espero que estiguin tots bé. Moltes gràcies, per l'espai de paraula i per l'escolta. Voldria disculpar-me, perquè continuaré la meva intervenció en castellà..., però es tracta d'informació tècnica molt específica i ja porto dos anys fora del territori, per la qual cosa crec..., que me puedo explicar mejor en castellano.

Bueno, muchísimas gracias por el espacio de palabra. Un gusto que mis compañeras de Madrecitas estén hoy día junto con ustedes. Mi nombre es Daniela Ortiz. Yo soy peruana. Viví trece años en el contexto de Barcelona y milité en la campaña por el cierre de los CIEs, en el Espacio del Inmigrante; estuve también en la Red de Cuidados Antirracistas durante el tiempo de la pandemia, y también formé parte del colectivo Madrecitas, quienes insisto que sería excelente que tuvieran un espacio de palabra dentro de esta comisión. Y actualmente formo parte del Frente de Lucha Materna en el contexto de Perú.

(L'exposició de l'oradora és acompanyada d'una projecció de xarts, els quals poden ésser consultats a l'expedient de la comissió.)

Bueno, quería, luego de escuchar parte de la intervención del compañero de Aprodeme, reforzar muchas de las cosas que se han venido compartiendo, y voy a compartir una presentación. Si me pueden confirmar, por favor, si se ve, se lo agradezco muchísimo.

La presidenta

Sí, la vemos.

Daniela Ortiz

Vale, perfecto.

Entonces, este..., bueno, principalmente, mi presentación del día de hoy se va a centrar en la denuncia de las quitas de custodia por motivos racistas, clasistas y machistas, y quisiera especificar por qué denunciamos que tienen un carácter clasista, racista y machista y por qué es preocupante. Esto, en gran medida, surge a partir de un marco legal que se aprueba en el año 2013 y que continua aún vigente dentro de todo un sistema mucho más complejo, también con muchos más mecanismos legales que generan esta situación de violencia hacia, principalmente, familias migrantes, familias monomarentales y familias de clase trabajadora ¿no?

Una de las cosas más preocupantes es la utilización hasta la actualidad de los llamados indicadores y factores de riesgo, que son..., es decir, las quitas de custodia por motivos racistas, clasistas y machistas no se dan por una interpretación subjetiva de la trabajadora social, de la psicóloga, de la realidad de esa familia, sino que hay un marco legal que incluso incentiva que se den este tipo de situaciones, que son en parte estos factores de riesgo, ¿no? Esto es parte de la legalidad vigente.

Por ejemplo, los factores de riesgo que se nombran para determinar que se abra un expediente a una familia y que posiblemente luego se pueda hacer una retirada de custodia incluyen factores como el hecho de no tener apoyo social o familiar –pensemos en familias migrantes en el contexto de Barcelona–, no tener suficientes ingresos económicos para garantizar la cura básica del infante, el cuidado básico del infante o el adolescente. Ahí estamos hablando directamente de una criminalización de la pobreza, en donde, como digo, ya no es una interpretación subjetiva, sino

que es un marco legal que incentiva a que sí existan quitas de custodia y aperturas de expedientes. Porque no hay que minimizar la violencia que supone tener un expediente abierto, porque es un proceso de control exhaustivo hacia la familia muy estresante, sobre todo, por ejemplo, para madres solteras que están sosteniendo ellas mismas sus hogares ¿no?

Los progenitores tutores o guardadores son adolescentes con graves dificultades económicas o falta de apoyo. Hemos visto muchos casos de madres adolescentes, muchas de ellas latinoamericanas, cuyos hijos son arrancados en el propio hospital. Incluso conmigo, una vez, se puso en contacto una obstetra de un hospital público de Barcelona, horrorizada por lo que estaba viendo de que se estén quitando custodias ni bien nacer los bebés, es decir, sin que haya ninguna situación en donde pueda haberse dado un momento de violencia contra ese menor ¿no? Es un núcleo monoparental con graves dificultades económicas o con falta de *suport*. Eso es una criminalización de las familias monomarentales. ¿Cómo puede ser que a quien se persiga es a la madre responsable que se hace cargo sola de su hijo y que aquellos progenitores, como fue mi caso, que no quieren asumir las responsabilidades vayan impunemente caminando por la calle sin ningún tipo de problema con instituciones como la Dirección General de Atención a la Infancia y a la Adolescencia o los servicios sociales?

Hay graves deficiencias en la habilidad de organización de la economía doméstica, que eso también, aparte, es una interpretación bastante amplia. Un núcleo en situación de inmigración con graves dificultades económicas o legales o falta de soporte; entonces, las mismas instituciones, el mismo Estado que te quita los papeles, que te pone trabas burocráticas para que no puedas acceder a un permiso de residencia, es el que luego te abre un expediente y te puede llegar a quitar a tus hijos por el hecho de no tener un permiso de residencia que se te está denegando ¿no?

Se dan cambios constantes de domicilio; por favor, en un contexto como el de la ciudad de Barcelona, donde sabemos la situación crítica que hay con la vivienda. Cambios frecuentes de pareja o de los referentes adultos del infante o adolescente, y eso luego se da en la realidad de que cuando las madres están intentando recuperar a sus hijos se les cuestiona que tengan una pareja, se les cuestiona que hayan roto una relación, se les cuestiona que no tengan, digamos, el modelo de familia heteropatriarcal del matrimonio ¿no?

Viven en una situación de aislamiento rural o el hecho de vivir en una caravana. Insisto: con la situación que hay con la vivienda, vivir en una zona rural no tiene por qué ser un problema para un menor; al contrario, tendría que ser algo positivo. Habitan en zonas con concentración de población en situación de dificultad social; una criminalización directa del barrio donde vives, y esto es superimportante.

La Dirección General de Atención a la Adolescencia y todas las instituciones de supuesta protección del menor señalan todos estos factores de riesgo ¿no? y hay una situación, digamos, de constante observación de esas familias, cosa que no sucede con las familias de clase alta. Y ahí hay un problema muy grave, porque el maltrato físico, sexual y psicológico que sí tiene que ser investigado, perseguido y sancionado y que sí tiene que abrir un proceso de protección hacia los menores, se da con total impunidad en contextos de clase alta, donde los menores no tienen contacto ni con los servicios sociales, ni con el sistema de educación público, ni con la sanidad pública, y la única vía que pueden tener para que se abra un proceso de protección en el caso que sea necesario es a través de la policía ¿no?

Entonces, luego sí voy a explicar un poquito también cómo consideramos que la DGAIA no solamente opera mal en el sentido de quitar custodias donde no se tienen que quitar, sino que no da protección donde tiene que dar, como, por ejemplo, el caso de los menores no acompañados también ¿no?

Otros factores de riesgo son que el contexto familiar, cultural o religioso es poco favorecedor para los derechos del infante o de la mujer. Ahí claramente es un seña-

lamiento hacia la población musulmana, con todas las narrativas racistas que *manipulan* el entendimiento del machismo en ese contexto.

Cuestiones como madres que han denunciado vivir violencia de género y que por vivir violencia de género se ven con un expediente abierto, porque otro factor de riesgo es que haya una situación de violencia intrafamiliar ¿no?

Otras formas de señalamiento a familias que no están ejerciendo maltrato físico, sexual o psicológico son el hecho de tener una patología psicológica, por ejemplo, que no tiene por qué ser sinónimo de «una situación de maltrato». El hecho de vivir en condiciones precarias en una vivienda –insisto–, sabiendo la situación que tenemos en el contexto de Barcelona y de España.

Haber vivido un desahucio. Yo, una de las primeras veces que supe sobre la existencia de las quitas de custodia fue precisamente en un desahucio.

Y el hecho, por ejemplo, de estar en la prisión. Que tu padre o tu madre esté en la prisión no tiene por qué suponer que tu estés en una situación de desprotección. O que el ingreso en la familia venga de actividades presuntamente delictivas o no legales.

Anteriormente, también, uno de los factores de riesgo que se menciona es el hecho de ejercer el trabajo sexual. Y en el contexto actual de criminalización y persecución a las compañeras trabajadoras sexuales, esta es una situación que agudiza la violencia contra mujeres que ejercen el trabajo sexual y, por ejemplo, que también puede abrir la puerta a que a un compañero que se dedica a la venta ambulante, una práctica económica que está profundamente criminalizada, se les abra un expediente a sus hijos, ¿no?

Conceptos como que la vida familiar es caótica, hay faltas de condiciones de habitabilidad... Yo he visto informes en donde se hacía una valoración de la decoración de un piso y de que los muebles eran los básicos que se necesitaban. ¿Qué niño necesita que su casa esté decorada para que tenga una buena situación? Y ese tipo de narrativas en lo que llaman los «informes falsos», para sacar –muchas de las familias, ¿no?, llaman a esos informes «falsos»– las custodias, para arrancar a los menores, están recubiertos de una narrativa que agudiza y que trata de retratar una vida terrible en donde se utilizan narrativas, como digo, de la decoración de una casa para reforzar la decisión que están tomando en contra de los menores ¿no?

Bueno, después, el hecho de no asistir a las reuniones del colegio. Yo he sido madre soltera durante cinco años y es muy difícil compatibilizar la vida laboral con cumplir con todas las necesidades en relación con la educación de tu hijo. Al contrario, hoy las instituciones tendrían que estar para ser un espacio de apoyo y de confianza para las madres que se encuentran en una situación de mantener solas a sus hijos –e insisto– ¿y los padres biológicos que van impunemente por la vida y nadie les dice nada en relación con no asumir sus responsabilidades?, ¿no? El hecho de llegar tarde a recoger a tu hijo al colegio...

Y, bueno, si estos factores de riesgo fuesen simplemente una normativa no habría problema, pero no solamente por la cantidad de casos que hemos visto de madres denunciando que les están arrancando a los hijos sin que hayan situaciones de violencia física, sexual o psicológica, y por motivos racistas, clasistas y machistas; que en un momento encontré el simulador que se utiliza para abrir un expediente, en donde, ya sea educación, sanidad, servicios sociales o la policía, tienen este sistema en donde marcan esos factores de riesgo y el propio sistema les da, digamos, un resultado. Yo hice el ejercicio de marcar factores de riesgo que no tuviesen que ver con situaciones de maltrato, de violencia física, sexual o psicológica, únicamente este tipo de factores de riesgo que les he mostrado, en donde también –y como comentaba el compañero de Aprodeme anteriormente– se valora y condiciona mucho el resultado el hecho de la colaboración de la familia y donde se valoran cuestiones, por ejemplo, si hay una situación de violencia de género, que la madre se haya separado o no del maltratador –por favor, si es una criminalización de la violencia de

género, ¿no?–, y el hecho de que te niegues a mantener, por ejemplo, algún contacto con los servicios sociales.

El resultado de marcar estos factores de riesgo que no tienen que ver con situaciones de violencia era que la institución tenía que abrir un expediente porque hay un riesgo moderado de que haya un maltrato por negligencia. Y este es el concepto terrible. Una cosa es la violencia física, sexual o psicológica, y este concepto del maltrato por negligencia es la criminalización de aquellas familias que no pueden cuidar y mantener a sus hijos en los términos que dice el sistema capitalista, colonial y patriarcal, que determina que si tú no tienes un piso en condiciones, en la situación de violencia económica que se vive en el contexto de Barcelona, no eres un buen padre y se te castiga, primeramente a tu hijo y a ti, con un expediente, con un proceso, un expediente y, peor aún, con una retirada de custodia.

Estos son datos del informe de maltrato infantil a nivel nacional –lamentablemente, el sistema de protección de menores de Cataluña está inscrito también dentro de lo que vendría a ser el sistema nacional español–, y el propio informe reconoce que más del cincuenta por ciento de las notificaciones y de los expedientes abiertos son por el concepto de «negligencia» ¿no? Sabemos que..., estos son datos del año 2018, pero se puede ver una continuidad de estos datos, que son publicados por el propio Estado, y vemos, por ejemplo, que el cincuenta y seis por ciento son por negligencia; el diecisiete, por abuso físico; el veintiuno, por emocional, y ojo con este único seis por ciento del abuso sexual infantil, porque eso es muy compatible con la realidad de que en la actualidad el setenta por ciento de denuncias de abuso sexual infantil no son investigadas y la utilización del SAP, el síndrome de alienación parental, y todo el marco de violencia vicaria que se está denunciando actualmente hacia las madres que denuncian el abuso sexual infantil, que termina quedando impune y que vemos, ahora, se refleja también en las cifras, ¿no?

También vemos que la mayor cantidad de expedientes a nivel nacional son abiertos por los servicios sociales. Es decir, coincide que la mayor cantidad de expedientes son abiertos por una institución a donde las propias madres, los propios padres y las propias familias se acercan a pedir ayuda. No estamos hablando, digamos, de una institución que está tras de ellos, sino que ellos se acercan y, como comentaba el compañero de Aprodeme, se abren y narran su situación. Y también podemos ver que Cataluña es una de las autonomías que más expedientes abre.

Otra cifra *muy* preocupante..., y son cifras que creo que hay que ahondar. Esas son las cifras que da el propio Estado, pero si hubiese una posibilidad de investigar en el contexto de Cataluña cuáles son las cifras específicas..., por ejemplo, es el hecho de que el sesenta por ciento de extranjeros..., digamos, sea un sesenta por ciento de extranjeros en centros de menores (*se sent un telèfon mòbil*) y solamente un cuarenta por ciento de españoles.

Y también cuando vemos los procesos de intento de recuperación de menores, las situaciones de denuncia en relación con estos abusos, vemos que hay una mayoría de extranjeros a pesar de que la población migrante somos una minoría en el contexto catalán y el contexto español.

Otra cuestión muy preocupante tiene que ver con el proceso de intento de recuperación una vez que te quitan a tu hijo. No solamente, digamos, está lidiar con la violencia que eso supone –muchas de nosotras consideramos que el arrancamiento y una quita de custodia es una violencia del Estado en sí misma–, sino que después el proceso de intentar recuperar a tu menor implica una serie de exigencias, como haber visto casos en donde se te pide conseguir un trabajo, se te pide tener una vivienda, etcétera. Se te exige cumplir con todo eso, pero se te exigen cosas más complejas aún, que es, por ejemplo, desplegar un discurso de acompañamiento y tranquilidad al menor y no crear falsas expectativas de retorno o similares hacia el menor. Es decir, cuando tú tienes tus visitas en un *punt de trobada* con tu menor, luego de que te lo han arrancado, tú no puedes decirle: «Hijo, estoy luchando por ti para volver a

vivir contigo», ni nada por el estilo. Y ahí se crea una situación de rompimiento del vínculo de las madres, de las familias, de los padres con estos menores.

Luego, se te pone como un condicionante...

La presidenta

Daniela, deberías ir acabando. Cuando puedas...

Daniela Ortiz

...-vale; perfecto, sí-, que debes seguir. Por ejemplo, en las orientaciones, hemos visto muchos casos en donde ha sido el hecho de que las madres cuestionen a la institución por quitarles a sus hijos..., implica que les quiten visitas, por ejemplo, o que se empeore el proceso de recuperación. Entonces, no puedes cuestionar a la institución. Incluso cosas tan graves como obligarte a hacer un proceso terapéutico y a someterte a medicación ¿no? Esto se da en un marco en donde la Dirección General de Atención a la Infancia y a la Adolescencia no está dando protección y no denuncia, por ejemplo, cuando se dan otras violencias por parte del Estado. El Estado deporta a menores de edad. El Estado legalmente puede encerrar a menores de edad en los centros de internamientos de extranjeros. El Estado ilegaliza a menores de edad en las oficinas de extranjería y la DGAIA no está ahí para proteger a los menores migrantes ante este tipo de situaciones.

Y, bueno, muchísimas gracias por el espacio de palabra. Dejo..., hay muchas cosas que se quedan sin decir, pero para eso creo que también hay muchísimas compañeras y colectivos que están al pie del cañón en contra de esta violencia.

Muchas gracias.

La presidenta

Gràcies, Daniela. No sé si ens has fet..., ens has fet arribar la presentació? O sigui, la que estàs fent servir ara.

Daniela Ortiz

No, pero sí se la puedo enviar.

La presidenta

Lo que tú consideres, ¿eh? En todo caso, sería muy útil, porque hay un trabajo bastante acotado y nos iría muy bien.

Pasamos ahora..., al torn de paraula dels grups parlamentaris, començant pel Grup Socialistes i Units per Avançar, per espai de tres minuts. Diputat Jordi Riba, endavant.

Jordi Riba Colom

Moltes gràcies, presidenta. Molt breument, en aquest cas més que aclariments o preguntes, simplement la reflexió sobre els comentaris a la intervenció de la senyora Daniela Ortiz.

En tot cas, crec que pertoca, sense cap mena de dubte, plantejar una urgent revisió d'aquesta ordre que ens ha explicat, perquè realment alguns elements, alguns dels continguts, per no dir la seva totalitat, ens resulten francament..., no sé amb quin adjectiu qualificar-ho, però en tot cas són mereixedors i requereixen una revisió urgent, indispensable i ràpida, diguem-ne.

Per tant, poc més que aquest comentari. Agrair la seva intervenció, la seva aportació en aquesta comissió, i crec que hem de prendre nota d'aquesta urgència en aquest tema.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies, diputat. A continuació, el torn del Grup Parlamentari de VOX. Tres minuts.

María Elisa García Fuster

Gracias, señora presidente. Gracias, señora Ortiz de Zevallos.

Ha venido hoy usted aquí a hablarnos de la situación de falta clara de privilegios que sufren algunas familias por su condición racial o económica, o por ser mujer. Supongo que precisamente usted de privilegios sabe bastante, como mujer privilegiada que es usted, viniendo de una de las familias con gran poder adquisitivo de Perú, que ha estudiado en una de las universidades más elitistas, privada, católica, y que tuvo el privilegio de salir de un avión pagado por el Estado peruano para víctimas de covid, mientras mil cuatrocientos peruanos estaban desesperados por regresar a su país en el momento en que empezó la pandemia.

Por otra parte, vemos que usted es una activista con un supuesto colonialismo y que no hay más que echar un vistazo a sus redes sociales para ver que incita a la delincuencia en mi país, España: «Reitero todo mi apoyo a los migrantes que saqueen las tiendas.» Pero es que, además, incita constantemente en sus redes sociales a la violencia: «Fuego a los Mossos, fuego a la Urbana, fuego a la Policía Nacional», o «vivan los que plantan cara a la policía».

Mire, señora Ortiz Zevallos, la verdad es que ha venido usted aquí, y su criterio y su exposición carecen totalmente de criterio, porque carece usted de autoridad moral para hablar absolutamente de nada.

Muchas gracias.

La presidenta

Diputada, li recordem que, en virtut de l'article 88, de coherència en els debats, vostè s'ha de cenyir al tema, no a atacs personals sobre la persona que està compareixent. En aquest cas, no s'hi ha cenyit i s'ha dedicat a fer ofenses personals en la vostra intervenció.

María Elisa García Fuster

Señora presidente, creo que no es una ofensa personal. He leído literalmente publicaciones de redes sociales...

La presidenta

No té la paraula, diputada.

Ara demanem substitució de la presidència per tal de fer el canvi i fer el proper torn de paraula.

El vicepresident

(El vicepresident comença a parlar sense fer ús del micròfon, motiu pel qual no n'han quedat enregistrats els primers mots.) ...en la intervenció, la diputada en representació del Grup Parlamentari d'En Comú Podem, la diputada Jessica González. Té vostè la paraula.

Jessica González Herrera

Gràcies; gràcies per la paraula. Gràcies, Daniela, per la teva exposició. Com li hem dit al Francisco, el president d'Aprodeme, podríem estar parlant d'aquest tema molts més minuts i podríem dedicar-li molt més..., no només espai en aquest Parlament, sinó, de fet, que..., no és la primera vegada que es parla en aquest Parlament d'aquest tema.

Malgrat això –i aquí ens agradaria també avançar que la DGAIA, ho hem dit abans, vindrà la setmana que ve–, se'ns dirà, probablement, que ja s'han engegat processos de revisió de la DGAIA per veure irregularitats, perquè s'està criminalitzant el personal tècnic i que en cap cas és la intenció de la DGAIA..., llavors, que s'han fet processos de valoració.

Vostè mateixa i des del col·lectiu Madrecitas i des de totes les famílies que esteu organitzades en aquest sentit, feu alguna valoració d'aquestes suposades revisions al sistema de protecció? Us ha arribat documentació que parli específicament sobre de quina manera s'ha modificat el sistema per prevenir que aquestes males praxis es

donin o per prevenir que situacions de precarietat, que en tot cas tenen a veure amb situacions de pobresa que tenen a veure amb el nostre sistema econòmic..., de quina manera s'han pres mesures, si és que se n'ha pres alguna? Perquè sí que és veritat que s'han fet revisions al sistema de protecció, però volem la vostra valoració i, específicament, propostes d'on hauríem d'anar a enfocar-nos.

En segon lloc, en la mateixa línia de la pregunta que li vaig fer, que li vam fer a Aprodeme des del nostre grup parlamentari, ens agradaria saber quina és la vostra valoració de quins són els motius per a aquesta retirada de custòdies massives, no? En aquesta comissió tenim no només la intenció de fer propostes al Govern de la Generalitat de Catalunya i a aquesta casa, al Parlament de Catalunya, sinó també d'entendre quina és la lògica darrere d'aquest control i d'aquestes xifres que no es corresponen. Quina valoració feu vosaltres de quina és la intenció final, no? Estem parlant d'un altre mecanisme de les institucions per mantenir cert ordre racial? Estem parlant davant una societat racista, simplement, i la desestructuració de les famílies és un dels altres mecanismes de desestabilització personal i emocional? I també és curiós que quan vostè parla del suport psicològic, no?, la Generalitat de Catalunya no està garantint el suport psicològic ni la salut mental, perquè això continua (*se sent un telèfon mòbil*) –i ja acabo– sent un privilegi: si et pots pagar la teràpia, bé, i, si no, doncs, et donen tres mesos per fer precisament aquest seguiment psicològic; igual que en altres temes, com els papers, etcètera.

Llavors, en resum, quina valoració feu de les suposades revisions que s'han fet? I en segon lloc, quina és la lògica o quina és la intenció i quina lectura feu vosaltres de per què tenim aquesta situació i aquestes xifres tan sobredimensionades en població migrada en les retirades de custòdia a Catalunya. I després, per descomptat, propostes concretes.

Moltes gràcies.

Daniela Ortiz

Bueno, muchísimas gracias. Bueno, primero decir que, efectivamente...

El vicepresident

Un segon..., un segundo, por favor. Primero hacemos las intervenciones de los grupos y después tendrá su turno de respuesta. ¿De acuerdo?

Gracias.

La presidenta

I, per últim, abans de tornar a donar-li la paraula a la compareixent, teníem una intervenció per part del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, a càrrec de la diputada Najat Driouech. Endavant.

Najat Driouech Ben Moussa

Gràcies, presidenta. Bon dia, Daniela Ortiz, i també em sumo als agraïments que han fet les companyes que m'han precedit per la seva intervenció i per comparèixer avui aquí en aquesta comissió.

Realment, la seva compareixença ha fet que em preocupi una mica més, no?, perquè, dels diferents ítems o factors de risc que vostè ha mostrat, algun, crec, o més d'algun, espero que s'hagi modificat; i, si no, ho preguntarem i ho seguirem, per veure si realment s'ha modificat o s'ha millorat.

Després, vostè ens ha parlat una mica de les diferents realitats que ha estudiat, ha viscut o ha conegut aquí a Catalunya. Parlava vostè des de l'àmbit de les famílies, des de l'àmbit dels menors i també des de l'àmbit dels professionals, i per això jo volia traslladar-li les següents preguntes.

La primera, què hauríem de proposar o millorar quan parlem dels professionals, d'acord?, que atenen, diguem-ne, en tot el procés de la retirada de la custòdia?

En segon lloc, vostè ha parlat també del tema dels infants o «recién nacidos» –entre cometes– de moltes adolescents i com la retirada és a l'hospital. No sé si vostè coneix algun estudi que pot indicar de quin percentatge estem parlant.

I, per últim, també li volia preguntar si vostès han pogut fer algun tipus d'estudi comparatiu amb altres països que d'alguna manera ens ajudi a millorar el que tenim avui en dia.

Res més. Donar les gràcies per la seva intervenció i continuem aquí.

Gràcies.

La presidenta

Gràcies, diputada. Ara sí que hem acabat el torn dels grups parlamentaris. Ara, Daniela, per espai de deu minuts, podràs respondre les qüestions plantejades. Endavant.

Daniela Ortiz

(Per raons tècniques, no han quedat enregistrats els primers mots de la intervenció de l'oradora.) Bé, moltes gràcies..., muchísimas gracias por las preguntas. Voy de atrás para adelante. Bueno, con relación a qué mejorar para los profesionales de las instituciones de protección del menor, yo creo que lo primero es que si los profesionales se basan y tienen que operar dentro de un marco legal que es abiertamente racista, clasista y machista, como hemos visto, en base a los factores de riesgo, no solamente, digamos, depende únicamente de su criterio, sino que se mueven en ese marco de racismo institucional ¿no? Entonces, lo primero ahí es hacer un cambio profundo del entendimiento que se tiene de la protección de los menores, así como del proceso de acompañamiento a las familias, un acompañamiento que si una familia se acerca a los servicios sociales tendría que ser para reforzar la autonomía de esa familia, que tendría que ser para reforzar una economía sostenible en esa familia, no para reforzar una situación de control en esa familia, ¿no?

En relación con la retirada de recién nacidos a adolescentes en los hospitales, lamentablemente, en muchos aspectos no se tienen cifras, porque, obviamente, las propias instituciones que ejercen esta violencia no van a investigarse a sí mismas ni van a darlas abiertamente. Normalmente, las cifras que sacamos son aquellas en las que sus informes nos pueden –como les mostré ahora– dar, digamos, cierta noción de lo que está pasando.

Y para eso –y contestando también a lo que comentaba Jessica–, muchas de nosotras..., y yo personalmente creo imprescindible que se forme una comisión de investigación no solamente para hacer un cambio profundo de ese sistema que está funcionando y esa legalidad que está generando esta situación hoy en día, sino para hacer una revisión de los casos. Es decir, tiene que haber un proceso de justicia y de reparación para las familias. Los menores que han sido arrancados, por ejemplo, siendo bebés, teniendo uno o dos años, cuando luego pasan un proceso de adopción..., que en muchos casos cuando son tan pequeños implica que les puedan cambiar el nombre y no tengan acceso al conocimiento de su origen biológico, y, ojo, las familias adoptantes tampoco tengan acceso a saber de dónde provienen sus menores hasta que estos tengan dieciocho años y recién la ley les permite acceder a su expediente, ¿no? Lo que genera, digamos, esta situación de... (*tall de comunicació*) ...posibilidad de que exista una comisión, un grupo de investigación de lo que ha pasado hacia atrás y que, como digo, tiene que haber un proceso de reparación. Es decir, que los menores y las familias sean..., se haga justicia con sus casos, que los menores sepan de dónde provienen, sepan que posiblemente su retirada no ha sido justa, que las familias puedan hablar públicamente esto, porque también hay una situación de persecución muy dura hacia aquellas que se atreven a denunciar ¿no?

Pero esto, un espacio, digamos, de comisión de investigación con relación a esto no puede estar compuesto por la propia institución. Tiene que ser, considero yo, imprescindible la participación de las organizaciones de base, que son muchas. O sea,

hay algunas, digamos, específicas sobre esto, como puede ser Madrecitas o Aprodeme, pero también organizaciones como Papeles para Todos, por ejemplo –viene años denunciando esta violencia–; además, creo, considero, tratándose de menores migrantes con pasaportes extranjeros, representantes de sus países de origen, ya sea de instituciones de sus países de origen, que sean parte de esta comisión.

En relación con la situación de las quitas de custodia por motivos racistas, clasistas y machistas en otros países es algo que se repite. Hay países más duros con sus políticas, como pueden ser Noruega, o Suecia o Inglaterra, por ejemplo, y otros países menos duros. Pero yo conozco casos en Francia, conozco casos en casi todos los países europeos –en Alemania, etcétera–, y siempre se repite, digamos, el mismo patrón con mayor o menor grado. Entonces, vemos que es un problema europeo.

Y respondiendo también a Jessica, eso tiene que ver con un problema de la concepción que se tiene del interés superior del menor y de lo que supone una buena crianza ¿no?, porque, como dice Linda Porn, mi compañera, que es militante de Madrecitas, las quitas de custodia también son una forma de cortar el cordón umbilical entre la comunidad, la familia, la madre y ese menor, y *cortar* la transmisión de conocimientos, de esas formas de entender el mundo que tenemos las personas del sur global, ya sea a nivel espiritual, ya sea de la lengua, etcétera, como sucedió en las residencias de niños indígenas en Canadá, que ahora se está desvelando todo, que era un arrancamiento para formatear a esos niños a una forma específica de entender el mundo, ¿no?

En relación con los motivos de fondo, yo creo que una parte tiene que ver con esta cuestión ideológica de que se nos obligue a entender de una única forma lo que es la crianza y el darles una situación de bienestar, o quisiéramos muchos decir «buen vivir», a nuestros hijos ¿no?

Y por otro lado hay una cuestión económica. Muchas sabemos –y muchas compañeras lo vienen denunciando– que, por cada menor en un centro de menores, el Estado paga entre tres mil y cuatro mil euros al mes a fundaciones privadas que llevan los centros de menores. Y supimos también de la denuncia a Ricard Calvó por una situación bastante complicada con relación a los contratos de esas fundaciones y a puertas giratorias en estas fundaciones, etcétera.

Como decía, creo que es imprescindible revisar este marco legal, pero revisarlo desde perspectivas antirracistas, antipatriarcales, anticapitalistas, y para eso es imprescindible la participación de distintos colectivos. Estos no son errores administrativos, como muchas veces tratan de decirlo si legalmente son considerados errores administrativos, sino que es un mal funcionamiento integral, digamos.

Y respondiendo a la parlamentaria de VOX, decir que esto también abre la puerta a la persecución política, porque cuando gente de extrema derecha me estuvo amenazando, motivo por el cual yo tuve que salir del país y motivo por el cual la embajada peruana me dio protección a mí y a mi hijo, porque habían amenazas de muerte de todo tipo, amenazas de saber dónde yo vivía, etcétera, por personas vinculadas precisamente a su partido político, una de las amenazas que tenían –y lo tengo ahí en captura de pantalla y por escrito– era precisamente denunciarme como una mala madre ante la DGAIA para quitarme a mi hijo. Porque en otro contexto, como el argentino, donde el fascismo creció y donde el fascismo no se pudo contener, a las madres de izquierdas, a las madres militantes no solamente se les persiguió y se les encerró; se les arrancó a sus hijos y se les arrancó a sus niños.

Y ahí quisiera también apelar a pensar precisamente en las abuelas de Plaza de Mayo como mujeres que han logrado recuperar a sus niños, que han logrado ese proceso de justicia y reparación que nosotras tenemos que buscar en este contexto.

Y muchas gracias.

La presidenta

Gràcies. Gracias, Daniela, nuevamente por tu comparecencia y por hacer el esfuerzo de hacerla a estas horas intempestivas para ti.

Nosaltres ens quedem amb aquestes propostes que fas a l'hora d'elaborar les conclusions d'aquesta comissió, ja que has apel·lat específicament a qüestions que aquest Parlament pot entomar.

Gràcies novament per enviar-nos la documentació que consideris pertinent. És la primera, però no serà l'última vegada que en aquesta comissió parlem sobre aquest tema. Així que t'acomialem i t'agraïm aquesta intervenció.

Demanem també..., i com a presidenta et demano disculpes per les al·lusions a nivell personal, que falten, de fet, al codi de conducta del Parlament de Catalunya, a l'article 14 del Parlament i al punt 7.2, en el qual els diputats s'han de cenyir al respecte a la ciutadania i especialment a les persones representades en les compareixences. Així que m'excuso per part de la Mesa i com a presidenta d'aquesta comissió per aquesta falta a nivell personal que has tingut i que és una falta al Reglament d'aquesta casa.

Amb aquest punt..., aquest seria l'últim punt de l'ordre del dia. Reiterem l'agraïment a les persones que ens han acompanyat avui: gràcies per acompanyar-nos. Us convidem, si us plau, a que seguïu la sessió del proper divendres 8 de juliol, on tindrem..., esperem que ens confirmi la DGAIA que ve a comparèixer en aquesta comissió precisament per donar respostes a qüestions plantejades, i des dels grups parlamentaris ens comprometem a fer-vos seguiment sobre aquest tema.

Moltes gràcies.

I, dit això, aixequem la sessió.

La sessió s'aixeca a tres quarts d'una del migdia i tretze minuts.